

NORSK LUNDEHUND

RASEKOMPENDIUM

Med kommentarer utarbeidet av
Norsk Lundehund Klubb
i 2009, revidert i 2015

Gruppe 5

FCI rasenr.: 265

Av 1879 – 9

Godkjent av NKKs Standardkomité 2010

Fig. 1.

Fig.2.

Fig.3 og 4. Lundehund utfører det den er spesialisert for: jakt på lundefugl i ura.

Fig. 5. Måstad ca. 1983.

HISTORIKK

NORSK LUNDEHUND er en rase med meget gammel historie. Med sine anatomiske særegenheter skiller den seg ut som en av verdens mest spesielle raser. Vitenskapsmannen Torbjørn Aasheim skrev til Norsk Lundehund Klubb i 1974: *Rasen har ikke bare antikvarisk verdi. Den er ikke bare en kynologisk raritet. Den representerer kanskje det mest verdifulle materialet for fremtidig forskning på de områder som skal klarlegge hvordan arveanlegg modifiseres og en bestand tilpasser seg spesielle miljø. I dag er ikke vitenskapen kommet langt nok til å løse alle slike spørsmål. Det er morgendagens kynologi det er snakk om. Det er norsk hundesports ansvar i dag å påse at muligheten for slik forskning ikke ødelegges. Lundehunden er hundeverdens siste stykke uberørt natur i Norge. Det er vår plikt å ta vare på den som sådan.*

De lundehundene vi har i dag stammer alle fra grenda Måstad på Værøy i Lofoten. Den er av denne grunn i tidligere litteratur også kalt Måstadhund/Maastadhund. Stammen er meget gammel, så lenge det har bodd folk på øyene i Nord-Norge har nok lundehunden vært der. Den første sikre beskrivelsen av lundehunden er fra 1591. Fogd Erik Hansen Schønnebøl skrev fra en reise i Nord Norge om lundehund og lundefangst. Han forteller at lundefuglen har reir i urer og jordganger at – *mand kan ikke lettlig faa denne ud av de samme dybe hull med mindre man haver en liden hund som er vant at krybe ind udi hullet og drage den ut.*

På 1600-1700 tallet er det mange beretninger om lundehund fra Helgeland i sør til Finnmark i nord. Den mest kjente er fra "Nordlands Trompet" hvor dikterpresten Petter Dass forteller om lundefuglfangst på øya Lovund rundt 1700. Han skriver på vers om lundefugl og lundefangst. Fangsten beskriver han slik:

*Men bønderne, vilke besidder den plan,
veed vel at antaste de lunder med ran;
og det med aftrettede hunder,
som er udaf dannelse smidig og smaa,
saa de kand indkrybe den trangeste vraa
og udtrekke levende lunde*

At lundehunden som bruks/jakthund var viktig, er beskrevet flere ganger på 1700-1800 tallet. En god hund ble høyt verdsatt. Fra Fugløy i Gildeskål er det beskrevet at en god lundehund hadde samme verdi som en melkeku.

I tidligere tider var lundehunden spredd over store områder der lundefuglen hekket. Etter hvert ble det vanlig å fange den med garn. Opp mot vår tid var det bare på Værøy og Røst at hunden ble brukt til fangst. På det viset var den med på å skaffe verdier til husholdet.

Fig. 6. Måstad i 1936, ennå bebodd og med en stor stamme av lundehunder.

Fig. 7. Måstad slik det ser ut i 2009. Grenda er i dag fraflyttet.

Fig. 8. To lundehunder hos sine eiere. Bildet er tatt i 1928 og viser sorte og hvite (eg. tricolor) lundehunder, en farge som dessverre ikke lenger finnes i rasen.

Måstad grenda på Værøy hadde en stamme på ca 50 hunder ved krigsutbruddet i 1940. Det var disse hundene familien Christie fikk høre om. De skjønnte betydningen av å ta vare på rasen og fikk tilsendt noen hunder for å starte med oppdrett på Hamar.

I 1943 kom det valpesyke til Måstadgrenda, og det skulle bli en katastrofe for stammen. Bare en hund overlevde.

Familien Christie hadde imidlertid lyktes med avlen slik at de kunne sende noen hunder tilbake til Måstad. Disse hundene, sammen med en hund som oppdretteren fikk tilbake fra Svolvær ble grunnlaget for en ny stamme som vokste relativt raskt.

Etter at Christie hadde sendt hunder nordover kom valpesyken til Østlandet. Bare en hund (Ask) overlevde på Hamar. Han ble ni år.

I 1960 tok Eleanor Christie opp igjen arbeidet med å redde rasen. Måstadgrenda var da nærmest fraflyttet. Det var bare et ektepar, Kathrine og Monrad Mikalsen, og deres to hunder tilbake der. Fra disse fikk så Eleanor Christie 3 kulløsken, hannhunden Rune og tispene Eir og Rind. Senere kom det så til Oslo en halvbror av disse, Piljo, som hadde samme mor.

Hans kullbror, Bobb, ble igjen på Værøy. Disse fem hundene samt en voksen hannhund, Buster, fra Overhalla, er opphavet til alle nålevende lundehunder. Buster var også født på Værøy, men var ikke i nær slekt med de andre lundehundene.

Norsk Lundehund klubb ble startet av delivrige entusiaster i 1962, og et stort og

viktig arbeid ble lagt ned for å redde rasen. Ikke minst takket være Eleanor Christies Innsats, kan vi i dag tillate oss å si at rasen er reddet fra å dø ut. Tidligere, før andre verdenskrig, fantes det også hvite og sorte (eg. tricolor) lundehunder, men denne fargen finnes ikke lenger i rasen.

Fig. 9. Lundehundtispene Eir med sin fem uker gamle valp Tussa. Eir er stammor til alle nålevende lundehunder.

Fig. 10. Lunde hund jakter lundefugl i ura på Måstad. Bildet er tatt i 1972.

ARBEIDSOMRÅDE:

Lundehundens arbeidsoppgave var å hente fram lundefugl fra ur og jordganger. Hundens anatomi er spesielt tilpasset for å kunne ta seg godt fram i ulendt terreng og krype inn i de trange gangene hvor fuglen hekker. Den spesielle utformingen av labbene gir hunden meget stor tråflate. Dette gir både godt feste og en ypperlig brems i bratt og steinet terreng.

Den kan lukke ørene på et spesielt vis, antagelig for å unngå at de fylles med jord, men det kan også være at den har evne til å lytte seg fram til byttet.

I skulder og nakkeledd har lundehunden usedvanlig stor fleksibilitet, noe som gjør at den kommer seg inn i gangene og greier å vende for å komme ut med fuglen.

Fig 11. Lundefugler hekker i bratt ur. Fuglene er i dag utryddingstruet og fredet.

Fig. 12. Lundefugl med fisk (tobis) i nebbet. Den er på vei inn i reirhula for å mate ungene etter vellykket fangst på havet.

Fig. 13. Lundefuglen har reir i ganger som de graver ut i torva eller i huler i steinura.

Standard og NLKs kommentarer

Fig. 14. Rasetyrisk tisper med gode proporsjoner.
Bemerk: korrekt båret hale.

Fig. 15. Rasetyrisk hannhund med gode proporsjoner.
Bemerk: korrekt båret hale.

STANDARD

FCI nr 265, Godkjent NKK 04.06. 2009

Opprinnelsesland: Norge

Hjemland: Norge

Helhetsinntrykk:

Rektangulær spiss hund, liten, smidig, forholdsvis lett, med tydelig kjønnspreget.

Adferd/temperament

Årvåken, energisk og livlig.

Hode:

Tørt, middels bredt, kileformet.

Skalle:

Svakt velvet skalletak, markerte øyenbrynsbuer.

Stopp:

Tydlig, men ikke skarp.

NLKs KOMMENTARER:

Lundehunden er en meget gammel norsk hunderase med flere eiendommelige anatomiske særtrekk. Den ble brukt til fangst av lundefugl på kysten av Norge. Den skal være meget smidig og ha et vennlig gemytt. Den skal ikke være lavbeint eller kvadratisk.

Hodet skal ikke være for grovt (uedelt) eller for lett (snipete).

Fig.16. Maskulint hannhundhode.
Bemerk også at hunden har korrekt
øyenform og underkjeve, samt et våkent
uttrykk.

Fig. 17. Feminint, velskåret tisehode.

STANDARD

Ansiktsregion:

Snuteparti:

Kileformet, middels langt, svak konveks neserygg.

Kjeve/tenner:

Saksebitt foretrekkes. Tangbitt og moderat underbitt aksepteres.
Premolarmangel på begge sider i begge kjever godkjennes.

NLKs KOMMENTARER:

Kjevenerne bør være velutviklet for at hunden skal kunne apportere lundefugl. Tangbitt, moderat underbitt, premolarmangel og/eller en noe ujevn tannstilling skal ikke medføre nedsettelse av premiegrad. På grunn av tidligere tiders innavl og lite genetisk variasjon kan vi ikke avle bort dette. For større underbitt skal det trekkes en premiegrad.

Fig. 18. Akseptabelt underbitt.

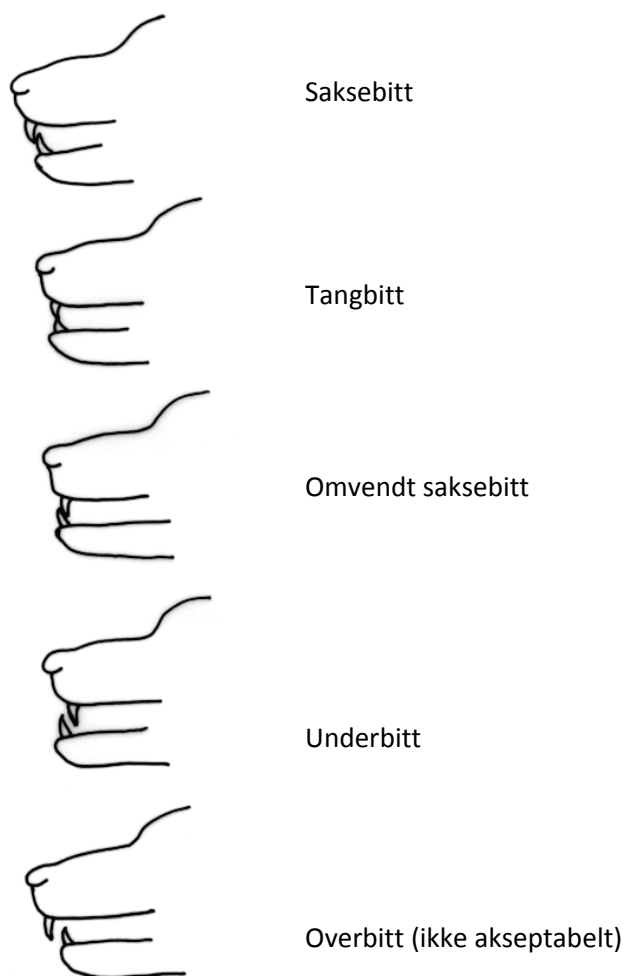

Fig 19. Ulike bittformer hos lundehund. Saksebitt, tangbitt, omvendt saksebitt og underbitt er akseptabelt. Overbitt er ikke akseptabelt. Grovt underbitt er ikke ønskelig.

STANDARD

Øyne:

Svakt skråstilte øyenåpninger, øynene ikke utstående. Iris gulbrun med mørk brun ring rundt pupillen.

Ører:

Trekantede, relativt store, brede ved basis, bæres stående, meget bevegelige. Har den spesielle egenskapen at brusken i øreåpningen kan "trekke seg sammen" og det ytre øret foldes og brettes på en særegen måte – enten bakover eller i rett vinkel oppover – slik at øregangen blir lukket.

Hals:

Tørr, middels lang, ganske kraftig med forholdsvis fyldig krave.

NLKs KOMMENTARER:

En lundehund skal ha relativt lyse øyne (gulbrun iris) for at den skal kunne få det ønskede våkne uttrykket. For runde øyenåpninger er feil. Det ønskes heller ikke utstående øyne, som vil være mer utsatt for skade når hunden går inn i reirgangene til lundefuglen.

Foruten å beskytte ørene mot jord og fuktighet, er ørene et redskap for lundehunden når den orienterer seg i forhold til byttet. Ved å vinkle og brette ørene kan hunden orientere seg bedre.

Hodet bæres forholdsvis lavt. De øverste nakkevirlene (Atlas/Apsis) til lundehunden har en spesiell utforming som gjør den i stand til å bøye hodet bakover helt ned til ryggen. Denne bøyeligheten har betydning når hunden skal snu seg inne i den trange redegangen i lundeura.

Egenskapen skal ikke demonstreres på utstilling!

Fig. 20. Maskulint hannhund hode med korrekte, svakt skråstilte øyeåpninger.

Fig. 21. Øre brettet. Lundehunden kan brette ørene i ulike vinkler for å beskytte øregangene mot jord når de kryper i lundefuglens reirganger.

STANDARD

Forlemmer

Helhetsinntrykk:

Moderat vinklet. Rette underarmer.

Poter:

Ovale, lett utoverdreide med minst 6 tær hvorav 5 bør inngå i støtteflaten. 8 tredeputer på hver pote. Det innvendige tåkompleks som består av en treleddet og toleddet tå med tilhørende sene- og muskelapparat, skal gi poten et kraftig utseende.

NLKs KOMMENTARER:

Meget elastisk og bøyelig skuldermuskulatur.

Dette skal ikke demonstreres på utstilling.

Utoverdreide poter som skal være fransk stilte. Dommeren bør kommentere hvordan ekstratærne er utviklet. Ekstratærne er til hjelp når Lundehunden beveger seg i terrenget, spesielt i bratte/steile opp- og nedoverbakker. De fungerer som brems i nedoverbakker og for å få bedre tak i oppoverbakker.

6 tær er idealet, men det skal ikke trekkes premiegrad om hunden har flere ekstra tær. Dersom hunden bare har 5 tær på en forpote, skal det trekkes en premiegrad. Dersom den har 5 tær på begge forpoter kan den ikke oppnå høyere premiering enn sufficient, da den 6.tåen er lundehundens viktigste rasespesifikke særpreg.

Fig. 22. Meget godt utviklede ekstratær, 0. tå og 1. tå er avmerket.

Fig. 23. Dårlig utviklede ekstratær, ikke CK-kvalitet.

Fig. 24. Røntgenfoto av forlabber.

Fig. 25. Forlabb med velutviklede ekstratær.

Fig. 26. Syv tær på forlabb regnes ikke som feil, men seks er mer ønskelig.

Fig. 27. Spor av lundehund i snø.

STANDARD

Kropp:

Rektangulær.

Overlinje:

Sterk og rett.

Kryss:

Forholdsvis svakt fallende.

Bryst:

Lang, middels bred brystkasse, forholdsvis dyp og rommelig, ikke tønneformet.

Underlinje/buk:

Lett optrukket buk

Hale:

Middels høyt ansatt, middels kort, tett behåret uten fane. Bæres ringet over overlinjen eller hengende. Spissen må ikke være for meget over til, eller nedover siden.

NLKs KOMMENTARER

Hunden skal kunne brukes til sitt opprinnelige formål, som var å gå inn i lundeura for å ta ut fugl.

En relativt smekker hund foretrekkes. Den må ikke ha tønneformet brystkasse.

For avfallende kryss er feil.

Halen skal bæres opp eller hengende, begge formene er tillatt. Dersom halen bæres opp skal den bæres over rygglinjen med spissen ned midt på. Ikke for meget krøllet og ikke ned til siden.

Fig. 28. Korrekt tise, bemerk korrekt hale.

fig. 29. Korrekt hannhund, bemerk også gode proporsjoner og korrekt hale.

Fig. 30.

Fig. 31.

Fig. 30 og 31. Haler, korrekt båret.

STANDARD

Baklemmer:

Helhetsinntrykk:

Bakbentsstillingen er noe trang.

Lår:

Sterke, muskuløse.

Knær:

Moderat vinklet.

Underlår:

Sterke, muskuløse.

Poter:

Ovale, lett utoverdrede med minst 6 tær hvorav 4 inngår i støtteflaten. 7 tredeputer, idet den midtre store tredeputen er sammenvokst med mellomputen mellom 0. og 1. tå og således er forlenget bakover. Når hunden står i vanlig stilling på plant underlag, ligger vekten på tærnes tredeputer.

NLKs KOMMENTARER

Trang bakbentsstilling og bakbentsbevegelser og bakbentsbevegelser skal det ikke trekkes for.

Mer enn 6 tær er ikke feil. 5 tær kan forekomme bak, uten at det skal trekkes for det. Ekstratærne på labbene bak er normalt meget mindre utviklet enn på forlabbene og det skal legges mindre vekt på variasjoner fra det ideelle, både når det gjelder antall og plassering. Se ellers klubbens kommentarer vedrørende funksjon av labbene i punktet vedrørende bevegelser.

Fig. 32. Gode baklabber hvor femte tå inngår i støtteflaten på høyre bakken.

Fig. 33. Akseptable baklabber.

Fig. 34. Røntgenfoto av baklabber.

Fig. 35. Baklabb med velutviklede ekstratær

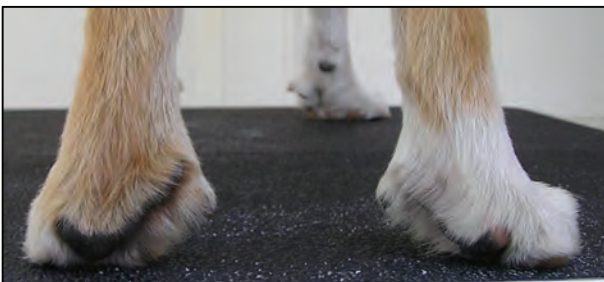

Fig. 36. Tredeputene bak er synlige når hunden står på plant underlag. Vekten hviler på tærne.

STANDARD

Bevegelser:

Lette og elastiske. Egenartede, veivende forbeinsbevegelser, noe trange bakbensbevegelser.

Pels:

Hårlag:

Tett, stri overpels, bløt underull. Kort på hodet og benas forside. Rikere hårlag i kraven og på baksiden av lårene. Rikt hårlag på halen, men ikke fane.

Farge:

Rødbrun til gulbrun med mer eller mindre sorte hårspisser, med hvite tegninger; hvit med mørke tegninger. Den voksne hund har vanligvis mer markert sort i overpelsen enn unghunden.

NLKs KOMMENTARER

Man må ved bedømmelse av lundehundens bevegelser ha det klart for seg at denne hunden skal ta seg effektivt opp og ned i den bratte lundeura. Her kommer hundens ekstratær til hjelp, både når den klatrer opp, og når den skal ned de bratte fjellsidene. De ekstra tredeputene på for- og baklabbene kommer da i direkte kontakt med underlaget. Det er også en hjelp for hunden under bevegelse at den er bred i fronten og smal bak, da den kommer seg lettere både opp og ned i lundeura. Lundehundens spesielle veivende forbeinsbevegelser er anatomisk betinget av utformingen av sene- og muskelapparat (rotasjonsmuskulatur) til forlemmenes innvendige tåkompleks (0. og 1. tå).

Helt hvite hunder som kun har brunt rundt øynene (og i blant rundt haleroten) og brune ører, finnes av og til, og er fullt tillatt. Pelsens tegninger må ikke være så usymmetrisk at det går ut over helheltsinntrykket. Hunder med helt eller halvt hvitt hode uten pigment rundt øyene, er ikke ønskelig og for dette skal det trekkes en premiegrad. Mørke tegninger vil i denne sammenheng si rødbrun pels med sorte hårspisser.

Fig. 37. Forbena beveges på en karakteristisk sveivende, roterende måte.

Fig. 38. Denne hunden beveger seg med korrekt trange bakbensbevegelser.

Fig. 39. Hvit og rød lundehund med fullt akseptable tegninger.

Fig. 40. Usymmetrisk tegnet hode. Trekkes en premiegrad.

STANDARD

Størrelse og vekt:

Mankehøyde:

Hannhunder 35 – 38 cm

Tisper 32 – 35 cm

Vekt:

Hannhunder ca. 7 kg

Tisper ca. 6 kg

En hund som måler det angitte maksimum, bør ikke foretrekkes fremfor en mindre, ellers jevngod hund.

Feil:

Ethvert avvik fra foregående punkter skal betraktes som feil. Hvor alvorlig feilen er, skal graderes etter hvor stort avviket er i relasjon til rasebeskrivelsen.

Diskvalifiserende feil:

Aggressivitet.

Obs!

Hannhunder skal ha to normalt utviklede testikler på normal plass.

NLKs KOMMENTARER

*En liten, smidig hund foretrekkes.
Hunden skal gå inn i lundeura og den må derfor ikke være for grovt bygget, da dette vil gjøre det vanskelig for den å gjennomføre en slik arbeidsoppgave. Kroppsformen skal være rektangulær.*

Oslo, 09.11.09 Norsk Lundehund Klubb.

Vi takker alle som har bidratt til utarbeidelsen av kompendiet: Ingvild Svorkmo Espelien, Christen Lang og Roar Torsteinsen (redaksjon), Sofie Schönheyder, Laila Myrvold, Roger Gibson, Gro Viken og Eiliv Hofstad (komité for rasekompendium for Norsk Lundehund). Redigering: Turid Jensen. Korrektur: Hanna Gautun. Rasekompendiet er sendt på høring til klubbens større oppdrettere, samt alle tillitsvalgte for kommentarer før trykking. Vi takker også for alle øvrige bidrag og kommentarer til arbeidet med kompendiet underveis.

Vi takker for alle innsendte bilder og en spesiell takk for de fotografiene som er brukt i kompendiet. Liste over fotografer:

Fig. 1: Hans-W. Haman	Fig. 23: Christen Lang
Fig. 2: Åsa Lindblom	Fig. 24: Veterinær Edvard Smith
Fig. 3: Roar Torsteinsen	Fig. 25: Arild Espelien
Fig. 4: Roar Torsteinsen	Fig. 26: Roar Torsteinsen
Fig. 5: Roar Torsteinsen	Fig. 27: Ingvild Svorkmo Espelien
Fig. 6: Magda Kvalnes	Fig. 28: Gunn Tove Ormset
Fig. 7: Arild Espelien	Fig. 29: Anneli Rosenberg
Fig. 8: Hilda Torsteinsen	Fig. 30: Roar Torsteinsen
Fig. 9: Åge Storløkken, Bildesentralen	Fig. 31: Roar Torsteinsen
Fig. 10: Christen Lang/Roar Torsteinsen	Fig. 32: Arild Espelien
Fig. 11,12,13.: Arild Espelien	Fig. 33: Christen Lang
Fig. 14: Anneli Rosenberg	Fig. 34: Veterinær Edvard Smith
Fig. 15: Roar Torsteinsen	Fig. 35: Arild Espelien
Fig. 16: Roar Torsteinsen	Fig. 36: Christen Lang
Fig. 17: Roar Torsteinsen	Fig. 37 og 38: Ingvild Svorkmo Espelien
Fig. 18: Ingvild Svorkmo Espelien	Fig. 39: Roar Torsteinsen
Fig. 19: tegning: Roar Torsteinsen	Fig. 40: Gunn Tove Ormset
Fig. 20: Anneli Rosenberg	Fig. 41: Inger Khristiansen
Fig. 21: Roger Gibson	Fig. 42: Magnus Enger
Fig. 22: Roar Torsteinsen	Fig. 43: Anne Indergaard

Fig. 41.

Fig. 42.

Fig. 43.